

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/76/2025
Identifikačné číslo spisu:	6123326967
Dátum vydania rozhodnutia:	23.07.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:6123326967.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: Pokoj v duši n. o., so sídlom Považská Bystrica, Kuzmányho 903/3, IČO: 45 732 264, zastúpenej: ARIES LEGAL s. r. o., so sídlom Bratislava, Skalná 7622/9, IČO: 54 726 417, proti žalovanej: Obec Domaníža, so sídlom Domaníža 426, IČO: 00 317 195, zastúpenej: LEGAL POINT s. r. o., so sídlom Považská Bystrica, Nemocničná 979, IČO: 47 253 495, o zaplatenie 8.311,02 Eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 82C/32/2023, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 4. decembra 2024 sp. zn. 19Co/35/2024, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo 4. decembra 2024 č. k. 19Co/35/2024-192 a rozsudok Okresného súdu Trenčín z 21. decembra 2023 č. k. 82C/32/2023-122 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Trenčín na ďalšie konanie.

Uznesenie Okresného súdu Trenčín zo 4. marca 2025 č. k. 82C/32/2023-257 z r u š u j e .

Odôvodnenie

I.

Konanie pred súdom prvej inštancie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. decembra 2023 č. k. 82C/32/2023-122 (ďalej ako „rozsudok súdu prvej inštancie“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala zaplatenia sumy 8.311,02 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 828,54 Eur od 1. marca 2023 do zaplatenia, zo sumy 3.741,24 Eur od 1. marca 2023 do zaplatenia, zo sumy 3.741,24 Eur od 1. marca 2023 do zaplatenia a nákladov spojených s uplatnením pohľadávky v sume 120 Eur (výrok I.) a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v rozsahu 100 % (výrok II.).

2. Predmetom konania bol nárok žalobkyne ako neverejného poskytovateľa sociálnej služby na dofinancovanie sociálnej služby formou poskytnutia finančného príspevku na prevádzku podľa § 75 ods. 1 písm. a) bod 2 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č.

455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (ďalej ako „zákon č. 448/2008 Z. z.“, príp. „ZSS“).

3. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 6 ods. 1, § 8 ods. 1 až ods. 10, § 72, § 74, § 75, § 77, § 78, § 80 a § 110a ods. 13 zákona č. 448/2008 Z. z. a na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobu je potrebné v celom rozsahu zamietnuť. Uzavrel, že základnou podmienkou, na ktorú sa viaže povinnosť obce poskytovať finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk, je písomná zmluva o poskytnutí finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby uzatvorená medzi obcou a neverejným poskytovateľom sociálnej služby (§ 75 ods. 14 ZSS). Keďže bolo preukázané, že medzi žalovanou obcou a žalobkyňou ako neverejným poskytovateľom sociálnej služby písomná zmluva o poskytnutí finančného príspevku uzatvorená nebola, žalovanej žalovaná povinnosť nevznikla. V danej súvislosti prvoinštančný súd poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR z 8. septembra 2020 sp. zn. I KO/8/2020. Súčasne uviedol, že povinnosť obce poskytovať finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby vzniká najskôr až uzatvorením zmluvy o poskytnutí finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby, k uzatvoreniu ktorej dôjde po splnení zákonných podmienok, a až v prípade, ak to dovoľujú rozpočtové a iné zákonom stanovené okolnosti (body 56. a 58. odôvodnenia).

4. Vzhľadom na neexistenciu písomnej zmluvy o poskytnutí finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby medzi žalobkyňou a žalovanou, súd žalobu ako nedôvodnú zamietol, pričom námietkami ohľadom výšky finančného príspevku sa nezaoberal. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP, a keďže žalovaná mala plný úspech, súd jej priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v rozsahu 100 %.

II.

Konanie pred odvolacím súdom

5. O odvolaní žalobkyne proti rozsudku súdu prvej inštancie rozhodol Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudkom zo 4. decembra 2024 č. k. 19Co/35/2024-192, ktorým rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobkyni v rozsahu 100 %.

6. Podľa odvolacieho súdu prvoinštančný súd jasne, zrozumiteľne a presvedčivo vysvetlil, prečo žalobkyni uvedený finančný príspevok nebolo možné priznať. Náležite vysvetlil prijaté rozhodnutie a zaoberal sa všetkými podstatnými argumentami strán sporu. Súd prvej inštancie nebol povinný uvádzať a podávať výklad všetkých zákonných noriem, ktoré sa čo i len okrajovo týkali právneho vzťahu medzi stranami, a ktorých aplikácia v konaní nebola pre rozhodnutie vo veci samej podstatná. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na správne zistenie skutkového stavu veci, dospel k správny skutkový záverom, ktoré mali oporu vo vykonaných dôkazoch a na vec aplikoval správne právne predpisy, ktoré i správne vyložil a na daný skutkový stav ich aj správne aplikoval. Prijaté závery vysvetlil spôsobom, z ktorého je zrejmé, akými úvahami sa riadil. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie nevyplývala jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu, preto námietku arbitrárnosti napadnutého rozsudku žalobkyne vyhodnotil ako nedôvodnú. Na základe uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP naplnený nebol. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie a osvojil si dôvody napadnutého rozhodnutia, na ktoré v celom rozsahu poukázal v zmysle § 387 ods. 2 CSP.

7. Odvolací súd sa (bod 23. odôvodnenia jeho rozsudku) v plnom rozsahu stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že i keď ZSS v ustanovení § 75 ukladá obci povinnosť poskytovať finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk, tak táto povinnosť je viazaná na splnenie ďalších podmienok, uvedených v ods. 5 tohto zákonného ustanovenia s tým, že § 75 ods. 14 výslovne stanovuje, že finančný príspevok sa poskytuje na základe písomnej zmluvy a najskôr odo dňa

uzatvorenia zmluvy o poskytovaní tohto finančného príspevku. Z uvedeného znenia zákona vyplýva, že žalovanej by vznikla povinnosť platiť predmetný finančný príspevok až po uzatvorení zmluvy medzi sporovými stranami, k čomu doposiaľ nedošlo. Zákonné ustanovenie § 75 ods. 14 ZSS je podľa odvolacieho súdu tak jasné a zrozumiteľné, že žiadnym výkladom nemožno dospieť k záveru, že by predmetný finančný príspevok bolo možné poskytnúť aj bez takejto zmluvy. Pokiaľ by žalovaná obec vyplatila žalobkyňou žiadaný finančný príspevok bez uzatvorenej zmluvy, konala by v rozpore so zákonom.

8. Námietku žalobkyne, že ak by uzatvorenie zmluvy bolo podmienkou poskytnutia finančného príspevku, tak ju zmarila žalovaná neuzatvorením zmluvy, a preto by malo byť jeho poskytnutie nepodmienené, vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú. Podmienka uzatvorenia zmluvy na poskytnutie príspevku je zákonnou podmienkou a pokiaľ žalovaná nesúhlasila s podstatnou náležitosťou, ktorou je výška príspevku a táto bola spornou, nebolo dôvodné domáhať sa úhrady príspevku, ktorého splatnosť v dôsledku neexistujúcej zmluvy nenastala. Okrem toho tým, že finančný príspevok sa poskytuje zo zákona, avšak až na základe zmluvy, nemožno na daný stav aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka o odkladacej podmienke a o jej zmarení, t. j. argumentáciu žalobkyne o tom, že ak účastník, ktorému je nesplnenie podmienky (uzavretie písomnej zmluvy podľa § 75 ods. 14 zákona o sociálnych službách) na prospech, jej splnenie zámerne zmarí (zmluvu so žalobkyňou neuzavrie), stane sa právny úkon nepodmieneným. Tu zjavne absentuje právny úkon, ktorý by sa mal stať nepodmieneným, pretože príspevok patrí zo zákona po uzavretí zmluvy, ktorá uzatvorená nebola.

9. Aj námietku žalobkyne, že súd mal vec posudzovať podľa ustanovení o bezdôvodnom obohatení, vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú. Uviedol, že pre záver o dôvodnosti, či nedôvodnosti nároku uplatňovaného žalobkyňou voči žalovanej titulom bezdôvodného obohatenia bolo potrebné, aby žalobkyňa preukázala, že medzi ňou a žalovanou právny vzťah z bezdôvodného obohatenia vznikol, t. j. aby preukázala, že žalovaná bezdôvodné obohatenie získala, že žalobkyni vznikla majetková ujma a v akej konkrétnej výške, ako aj príčinnú súvislosť medzi získaním bezdôvodného obohatenia a vznikom majetkovej ujmy. V konaní nebolo preukázané, že by obec porušila akúkoľvek povinnosť, v dôsledku ktorej by vznikla žalobkyni ujma; žalobkyňa nepreukázala výšku ujmy, preto nebolo možné akceptovať ani nárok žalobkyne, odvodzovaný z titulu bezdôvodného obohatenia, preto ani odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. g) CSP nebol podľa odvolacieho súdu daný.

10. Za skutkovo a právne správny považoval odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie aj vo výroku o náhrade trov konania, pri ktorom súd prvej inštancie vychádzal zo zásady zodpovednosti za výsledok a miery úspechu, pričom svoje rozhodnutie aj zrozumiteľne odôvodnil.

III.

Dovolanie žalobkyne

11. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“), z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

12. Dovolanie podané podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľka zdôvodnila nedostatočným odôvodnením, nepreskúmateľnosťou, arbitrárnosťou rozsudku odvolacieho súdu a vadami v procese hodnotenia dôkazov s odkazom na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 104/2022, ako aj porušením princípu právnej istoty.

13. Tvrdila, že v odvolaní uviedla niekoľko podstatných argumentov, ktorými odôvodňovala zmätočnosť, arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť konania súdu prvej inštancie. Podľa nej odvolací súd žiadnym spôsobom nevysvetlil, prečo pri výklade jednotlivých ustanovení nevychádzal z obsahu dôvodovej správy k zákonu č. 484/2021 Z. z., resp. nezohľadnil výklad zákona zákonodarcom.

14. Podľa dovolateľky sa súdy nižšej inštancie rovnako nevysporiadali s otázkou, či uzavretie zmluvy podľa § 75 ods. 14 ZSS je spôsobilé vyvolať vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností, teda či takáto zmluva je právnym úkonom (§ 34 OZ).

15. Ďalej namietla, že v priebehu celého konania tvrdila, že zákonom uložená povinnosť podľa § 75 ods. 1 ZSS nie je a nemôže byť podmienená existenciou zmluvného vzťahu, v opačnom prípade by sa znemožnilo ukladať povinnosti obci „na základe zákona“ (porovnaj čl. 67 ods. 2 Ústavy SR). Povinnosť uložená zákonom v § 75 ods. 1, ods. 2, ods. 5 ZSS vzniká na základe zákona a nie na základe zmluvy. Ustanovenie § 75 ods. 14 ZSS je podľa dovolateľky relevantné iba v prípade fakultatívnej povinnosti obce (alebo VÚC) upravenej v § 75 ods. 6, ods. 7, ods. 8 ZSS, kedy povinnosť nie je uložená zákonom, ale ide iba o možnosť poskytnutia finančného príspevku na prevádzku, čo predpokladá uzavretie zmluvy, aby obci (alebo VÚC) vznikla povinnosť poskytnúť plnenie. Uzavretím zmluvy by nedošlo na strane obce k vzniku povinnosti obce poskytovať finančný príspevok, nakoľko túto povinnosť jej ukladá zákon (§ 75 ods. 1 ZSS), preto by sa prípadným uzavretím zmluvy iba deklaroval zmluvný vzťah aj formálne z dôvodu následného preukazovania vynaložených finančných prostriedkov z verejných zdrojov podľa osobitných predpisov, a to práve pre účely vynakladania týchto verejných zdrojov v prípade, ak ide o možnosť obce (alebo VÚC) poskytovať FPP (§ 75 ods. 6, ods. 7, ods. 8 ZSS) a nie jej povinnosť (§ 75 ods. 1, ods. 2, ods. 5 ZSS). S uvedenými námietkami žalobkyne, ktorými spochybnila skutkový stav zistený súdom prvej inštancie, sa odvolací súd žiadnym spôsobom nevysporiadal.

16. Dovolateľka považuje za arbitrárny aj záver odvolacieho súdu vyjadrený v ods. 25. jeho rozhodnutia, že nepreukázala porušenie akejkoľvek povinnosti obcou ani výšku ujmy. Nie je jej zrejmé, na základe akých dôkazov a akých skutkových tvrdení strán sporu odvolací súd k takémuto záveru dospel. Poukázala na ods. 60. rozhodnutia súdu prvej inštancie, z ktorého vyplýva, že súd žalobu v celom rozsahu zamietol bez toho, aby sa zaoberal v rámci dokazovania argumentmi strán sporu ohľadne výšky finančného príspevku. Odvolací súd sa bez akéhokoľvek legitímneho zdôvodnenia, arbitrárne, odmietol týmto odvolacím dôvodom zaoberať. Dovolateľka ďalej namietala, že z dôvodu, že jej nebol predmetný príspevok poskytnutý v rámci rozpočtového roka 2023, vznikol jej nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, keďže preukázala, že žalovanej vznikla ex lege povinnosť poskytovať finančný príspevok, ktorého výška bola v konaní preukázaná. Keďže sa odvolací súd nezaoberal námietkou vo vzťahu k rozsahu bezdôvodného obohatenia, predstavujúceho výšku finančného príspevku, znemožnil žalobkyni svojím procesným postupom preukázanie výšky bezdôvodného obohatenia.

17. Pri dovolacom dôvode podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľka ako právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená, vymedzila otázku: „Je pre vznik obligatórnej povinnosti obce a obligatórneho nároku žalobcu podľa § 75 ods. 1 písm. a) bod 2 zákona o sociálnych službách (vrátane obligatórneho nároku neverejného poskytovateľa podľa § 75 ods. 2, ods. 5 zákona o sociálnych službách, ďalej aj „ZSS“) potrebné uzavretie písomnej zmluvy podľa § 75 ods. 14 ZSS, alebo sa ustanovenie § 75 ods. 14 ZSS uplatní výlučne pri fakultatívnej povinnosti obce (VÚC) a fakultatívnom nároku neverejného poskytovateľa sociálnej služby v prípadoch podľa § 75 ods. 6, ods. 7 a ods. 8 ZSS?“

18. Namietla, že rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1KO/8/2022, na ktoré odkázali sudy nižšej inštancie, nie je vo vzťahu k prejednávanej otázke ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, pretože riešilo výlučne kompetenciu správneho súdu rozhodovať, a v jeho odôvodnení bol § 75 ods. 14 ZSS iba citovaný, preto nie je použiteľné pre vyriešenie sporných otázok v prejednávanom spore.

19. Podľa žalobkyne tak súd prvej inštancie ako ani odvolací súd žiadnym spôsobom nerozlíšili medzi jednotlivými povinnosťami, ktoré sú § 75 ZSS ukladané (obligatórne, fakultatívne) a komu sú ukladané (obec, VÚC - štátne orgány). Odvolací súd dokonca pri riešení výkladu spornej právnej normy vyslovene poprel potrebu využiť výklad normy zákonodarcom prostredníctvom dôvodovej správy k zákonu (ods. 23. napadnutého rozhodnutia). Z dôvodovej správy k zákonu č. 484/2021 Z. z., ktorým došlo k novelizácii zákona č. 448/2008 Z. z. je podľa dovolateľky zrejmé, že úmyslom zákonodarcu bolo odstrániť akúkoľvek podmienenosť poskytnutia finančného príspevku na prevádzku a zaviesť obligatórnu (nepodmienenú) povinnosť jeho poskytnutia, t. j. bez predchádzajúcej žiadosti obce. Pri gramatickom a logickom výklade predmetných ustanovení je potrebné zohľadniť práve rozdiel v

oprávnenom subjekte, ktorému prináleží nárok na príspevok, kde § 75 ods. 1 ZSS tento nárok priznáva neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk a § 75 ods. 5 ZSS tento nárok priznáva neverejnému poskytovateľovi vo všeobecnosti, keďže tohto bližšie neobmedzuje podmienkou, že „... neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk“. Teda v prípade § 75 ods. 1 ZSS je obec obligatorne povinná poskytovať príspevok neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby, ktorý ju neposkytuje za účelom dosiahnutia zisku a poskytuje konkrétny druh sociálnej služby, zatiaľ čo v prípade § 75 ods. 5 ZSS je obec obligatorne povinná poskytnúť príspevok neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby, ktorý môže pri poskytovaní sociálnej služby dosahovať zisk a zároveň predložil zmluvy o poskytovaní sociálnej služby uvedenej v § 34 až § 41 ZSS alebo doručil zoznam osôb s uvedením osobných údajov uvedených v § 94c ods. 3 písm. a) až c), ktorým sociálnu službu poskytuje alebo poskytol. Na rozdiel od zákonodarcu, odvolací súd (obdobne ako súd prvej inštancie) z neznámych dôvodov v napadnutom rozhodnutí vníma ustanovenie § 75 ods. 5 ZSS, bez toho, aby aplikoval akúkoľvek metódu výkladu zákona, len ako osobitnú podmienku vo vzťahu k vzniku nároku žalobkyne podľa § 75 ods. 1 ZSS. Takéto právne posúdenie odvolacím súdom nemôže obstať a je právne neudržateľné. V danej súvislosti žalobkyňa odkázala na § 6 ods. 2 písm. b) ZSS, ktoré podľa osobitnej časti dôvodovej správy vytvára základný predpoklad na to, aby tieto osoby mohli realizovať svoje právo výberu poskytovateľa sociálnej služby so znalosťou veci. Naďalej je však v § 8 ods. 6 v spojení s § 80 písm. e) ZSS uložená povinnosť obci poskytnúť alebo zabezpečiť poskytovanie sociálnej služby odkázanej osobe bezodkladne. Z uvedeného je zrejmé, že zákonodarca už v pôvodnom znení prijatého zákona č. 448/2008 Z. z. v dôvodovej správe odôvodnil, kedy sa vyžaduje uzavretie zmluvy o poskytnutí príspevku, a to v prípadoch, v ktorých zákon neukladá obci jeho obligatorne poskytnutie. Žalobkyňa rovnako poukázala na § 4 ods. 3 písm. p) zákona č. 369/1990 Zb., ktoré ustanovenie vyslovene ukladá obci plniť úlohy na úseku sociálnej pomoci v rozsahu podľa osobitného predpisu (ZSS). Je zrejmé, že výklad § 75 ods. 14 ZSS súdmi nižšej inštancie pre účely plnenia obligatornej povinnosti obce podľa § 75 ods. 1, ods. 2, ods. 5 ZSS v znení účinnom od 1. januára 2022 nemôže obstať a je právne neudržateľný. Podľa žalobkyne sa má § 75 ods. 14 ZSS vykladať tak, že toto ustanovenie je potrebné aplikovať v prípade fakultatívnej možnosti obce a VÚC (§ 75 ods. 6, ods. 7, ods. 8 ZSS) poskytovať príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy, kedy je potrebné uzavretie zmluvy o poskytovaní tohto finančného príspevku za účelom preukázania vynakladania peňažných prostriedkov z verejných zdrojov.

20. Žalobkyňa navrhla, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnila voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

21. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že ani jeden žalobkyňou aplikovaný dovolací dôvod nebol naplnený, preto považuje dovolanie za neopodstatnené. V konaní sa podľa nej objektívne nevyskytla žiadna vada známosti podľa § 420 písm. f) CSP a ani dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP nie je prípustné, preto ho navrhla odmietnuť, príp. zamietnuť a žalovanej priznať nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

22. Dovolateľka v o svojom vyjadrení k vyjadreniu žalovanej uviedla, že súd prvej inštancie ako aj odvolací súd podľa nej neprípustným spôsobom zasiahli do práva žalobkyne a odkázaných osôb, čo odôvodňuje dovolanie v celom rozsahu podľa § 420 písm. f) CSP ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

IV.

Konanie o dovolaní

23. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a dôvodné.

24. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

25. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti jeho strán, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia a na jeho riadne odôvodnenie, zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

26. Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

27. K námietkam dovolateľky, týkajúcim sa nedostatočného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. K jeho naplneniu dochádza tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné ani prijaté v zrejmom omyle. Povinnosťou súdu je presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutie náležite odôvodniť (§ 220 CSP a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať aj na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonitosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov - od 01. 07. 2016 strán sporu (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Sériá A, č. 254 - B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

28. Z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. septembra 2022 sp. zn. IV. ÚS 245/2022 vyplýva, že „arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov sú najčastejšie dané rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl.

127 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 336/2019).“ Svojvôľa (arbitrárnosť) sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách: ako procesná svojvôľa, teda hrubé alebo opakované porušenie zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, alebo ako hmotnoprávna (meritórna) svojvôľa, teda extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). O arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide aj vtedy, ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

29. Dokazovanie je procesným právom osobitne upravený postup súdu v civilnom konaní, slúžiaci k utvoreniu poznatkov súdu o skutočnostiach dôležitých pre rozhodnutie, ktorých existencia alebo neexistencia zostala pochybná, kedy súd svojimi zmyslami poznáva určitú rozhodujúcu skutočnosť priamo alebo poznáva určité správy o tejto skutočnosti. Pri tomto postupe utvorené poznatky sa nazývajú skutkové poznatky a myšlienkový postup hodnotenia rozhodujúcich skutočností je skutkovým hodnotením.

30. Hodnotenie dôkazov je činnosť, pri ktorej súd hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol., Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

31. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť, ak súd pri rozhodnutí vychádzal zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva.

32. Nesprávnosť hodnotenia dôkazov možno usudzovať zo spôsobu, akým súd hodnotenie vykonal. Ak nemožno v tomto smere vyčítať súdu žiadne pochybenia (napr. že výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá pravidlám logického myslenia, alebo že súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dokazovania nevyplynuli alebo opomenul rozhodné skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo), hodnotenie dôkazov z iných ako hore uvedených dôvodov dovolací súd preskúmať nemôže.

33. V súvislosti s dovolacími námietkami žalobkyne najvyšší súd zistil, že v rámci odvolacieho konania sa odvolací súd zamerlal na argumentáciu žalobkyne vzťahujúcu sa na nutnosť uzatvorenia zmluvy o povinnosti žalovanej platiť finančný príspevok na prevádzku poskytovanej služby v prospech žalobkyne a dospel k záveru, totožnému so záverom súdu prvej inštancie, že zo znenia § 75 ods. 14 zák. č. 448/2008 Z. z. vyplýva povinnosť poskytnutia finančného príspevku na základe písomnej zmluvy o jeho poskytovaní najskôr odo dňa jej uzavretia, preto bez jej uzavretia bolo potrebné žalobu zamietnuť. V dovolaní žalobkyňa tvrdila, že konštatovanie odvolacieho súdu o tom, že ide o spornú otázku vyplývajúcu zo spisu súdu prvej inštancie, je v rozpore s obsahom odvolania, v ktorom žalobkyňa vyslovene poprela skutkové zistenia súdu prvej inštancie, týkajúce sa domnelých kumulatívnych podmienok, pri identifikácii a výklade ktorých mal súd vychádzať z dôvodovej správy k zákonu č. 484/2021 Z. z., pričom žiadnym spôsobom nevysvetlil, prečo pri výklade jednotlivých ustanovení nezohľadnil výklad zákona zákonodarcom.

Dovolací súd zistil, že súd prvej inštancie v ods. 55. svojho rozsudku poukázal na § 8 ods. 6 ZSS a na dôvodovú správu k jeho novelizácii zákonom č. 484/2021 Z. z. a dospel k záveru, že len v prípade, ak to obci dovoľujú rozpočtové a iné zákonom stanovené okolnosti, môže poskytnúť fyzickej osobe sociálnu

službu alebo zabezpečiť poskytovanie sociálnej služby a súčasne uzatvoriť zmluvu o poskytnutí tohto finančného príspevku s neverejným poskytovateľom sociálnej služby. Súd prvej inštancie teda dospel k záveru, že pre poskytnutie finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby sa vyžaduje uzatvorenie zmluvy medzi obcou a neverejným poskytovateľom sociálnej služby, ale len vtedy, ak poskytnutie tohto príspevku dovoľovali rozpočtové a iné zákonom stanovené okolnosti. Vo svojom rozhodnutí však prvoinštančný súd neuviedol, či niektorá strana sporu tvrdila naplnenie, či nenaplnenie predpokladu týkajúceho sa rozpočtových a iných zákonom stanovených okolností, a či umožňovalo, resp. neumožňovalo uzatvorenie zmluvy, a v prípade ak takáto námietka bola vznesená, či a aké dokazovanie v tomto smere vykonal a ako dôkazy vyhodnotil. Ani odvolací súd vyššie uvedenú námietku žalobkyne žiadnym spôsobom neposúdil. Odvolací súd sa rovnako nevysporiadal dostatočne s námietkou žalobkyne, že súd mal vzhľadom na skutkové okolnosti vec posudzovať podľa ustanovení o bezdôvodnom obohatení.

34. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že konanie na odvolacom ako aj prvoinštančnom súde trpí vadou zmätočnosti v intenzite porušujúcej právo žalobkyne na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

35. K dovolacej námietke žalobkyne, týkajúcej sa jej nesúhlasu s právnym posúdením veci súdmi nižšej inštancie a aplikáciou právnych noriem v otázke, že povinnosť uložená podľa § 75 ods. 1 zákona o sociálnych službách je podmienená existenciou zmluvného vzťahu dovolací súd uvádza, že uvedený dovolací dôvod zodpovedá vymedzeniu dovolacieho dôvodu podľa § 432 ods. 2 CSP, ktorý za splnenia ďalších podmienok dovolacieho konania zakladá prípustnosť dovolania len podľa § 421 CSP; posúdením uvedeného dovolacieho dôvodu sa však dovolací súd vzhľadom na existenciu dovolacieho dôvodu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP už nezaoberal. Dovolací súd však v danej súvislosti dáva stranám sporu a j súdom nižších inštancií d o pozornosti, že Najvyšší súd S R v rozhodnutí zo 16. februára 2026 sp. zn. 3Cdo/121/2024 uviedol: „(...) účelom ustanovenia § 75 ods. 14 zákona o sociálnych službách nebolo vyhnúť sa plneniu povinnosti vyplývajúcej zo zákona len z dôvodu nedodržania formy predpísanej zákonom, ale deklarovanie zmluvného vzťahu aj formálne (v písomnej forme) z dôvodu následného preukazovania vynaloženia finančných prostriedkov z verejných zdrojov. Pokiaľ sú ale na strane obyvateľa obce a neverejného poskytovateľa služieb splnené podmienky stanovené zákonom o sociálnych službách, tak sa obec svojej povinnosti uhrádzať finančný príspevok nemôže zbaviť len z formálnych dôvodov. Pasivita strán sporu pri vzniku záväzkového vzťahu v zmysle § 75 ods. 14 zákona o sociálnych službách nemôže vyvolať protiprávny stav, že absencia písomnej zmluvy, bez existencie zákonného mechanizmu domôcť sa jej uzatvorenia, má za následok stratu nároku na vyplácanie finančného príspevku podľa § 75 ods. 1 písm. a) bod 2 zákona o sociálnej pomoci. Zároveň je zrejmé, že zákon nikde neustanovuje sankciu, kde absencia uzatvorenia písomnej zmluvy by bola sankcionovaná nevzniknutím nároku na predmetný finančný príspevok. Rovnako je potrebné poukázať na skutočnosť, že predmetom a obsahom tejto zmluvy je len určenie výšky finančného príspevku, ktorá má ale jasný zákonný podklad v § 77 zákona o sociálnej pomoci.“ a v tomto rozhodnutí poukázal aj na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 102/2022, ktorý konštatoval, že „... je nedôvodná aj argumentácia o tom, že nie je právny dôvod na to, aby bol sťažovateľ povinný vôbec prispievať neziskovej organizácii na poskytovanie sociálnych služieb, keďže táto povinnosť sťažovateľa vyplýva priamo zo zákona o sociálnych službách a zmluva o výške príspevku je len nadväzujúcou dohodou, ktorá síce má súkromnoprávne prvky, no ktorej obsah, spočívajúci v stanovení výšky tohto príspevku, má jasný zákonný podklad, ktorý je sporný len v tom rozsahu, ako treba vykladať metódu určovania tohto príspevku.“

36. Dovolací súd z vyššie uvedených dôvodov zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) rozsudok odvolacieho súdu aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

37. Zároveň dovolací súd zrušil aj uznesenie okresného súdu zo 4. marca 2025 č. k. 82C/32/2023-257 o určení výšky náhrady trov konania, ktoré izolovane existujúce (bez rozhodnutia vo veci samej a bez rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania) neobstojí. Dovolací súd je totiž podľa § 439 písm. a) CSP viazaný rozsahom dovolania okrem prípadov, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí

výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý. Výrokom závislým od rozhodnutia o napadnutom výroku je taký výrok, ktorého obsah je viazaný na iný výrok s tým, že sám osebe neobstojí, pokiaľ by tento iný výrok odpadol alebo bol zmenený. O samotnej výške náhrady trov konania bude preto v posudzovanej veci znova rozhodnuté v ďalšom konaní, a to po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 CSP).

38. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

39. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.